

El Rei sota la Muntanya

El Rei Nabucodonosor era, ja a l'edat de vint-i-un anys, estimat i promogut per tots. Tenia fama d'ésser savi i brillant, just i honorat. Atenia amb dedicació els afers d'estat, rebia de bon grat els suggeriments dels consellers i ministres, administrava l'economia de la nació amb prudència i intel·ligència, promovent l'avenç i atenent les necessitats del treballador; legislava amb rectitud i justícia i exercia, tant en paper de governant com en la seva quotidianitat, una austeritat i una disciplina tals que era considerat per tots com un inestimable exemple de virtut. Ningú dubtava ja que la seva coronació havia estat un veritable encert, l'espurna que faria reeixir el foc de la glòria perduda. Perquè en temps del Rei Nabucodonosor, el país estava patint ja des de generacions les conseqüències d'una monarquia en decadència. Els darrers representants de l'estirp reial, esquitxats per tota mena de vicis i dissipacions, havien fet molt mal a l'economia i a la reputació del país. La fam, la malaltia i les guerres s'havien propagat com una plaga i infestaven tot el regne, víctima de l'orgull, la destemprança i la borratxera dels seus darrers governants. També la noblesa havia patit els mals d'uns reis inquisidors, tirànics i despietats, que mantenien sota ferro la seva lleialtat i submissió. L'últim fruit, però, d'aquella soca emmalaltida havia mort, i l'atenció de la nació sencera es centrava ara en Nabucodonosor, juntament amb la seva esperança i il·lusions. I, certament, tindrien anys i panys per observar i jutjar el seu regnat, ja que el Rei, en secret, mitjançant d'una trepa d'alquimistes i bruixots, amb tota mena d'arts ocults, buscava algun mitjà per perllongar la seva vida amb una longevitat eterna. Passaren els anys, en els quals el Rei aconseguí afermar la seva posició. No tenia enemics, el poble l'estimava i els nobles i cortesans l'honoraven cada dia amb tota mena de compliments i elogis de gran cerimònia i pompositat. Els homes el reverenciaven i s'inclinaven al seu pas, mentre que les dones li feien la cort amb tanta falta de discreció com d'exagerat deler. Atret per la seva coqueteria, i envanit per les atencions, el Rei decidí finalment de casar-se. La dona escollida havia de ser, ho tenia clar, una dona forta, capaç de suportar múltiples parts i de criar fills sans, forts i vigorosos, i alhora prou elegant i formosa com per fer-li honor a ell i al seu prestigi. En aquest sentit, havia de ser prou lúcida i instruïda, a més, però, prou submissa com per sotmetre la seva voluntat a la d'ell. Existia als seus ulls una noia de casta, bellíssima, de faccions delicades i proporcions divines, de caràcter enèrgic i pas ferm, dotada de tant excepcionals i equilibrats atributs. Seguint els passos a la voluntat del Rei, la nova Reina quedà encinta de seguida d'haver-se formalitzat el casament, amb gran luxe i fanfàrria, com és costum en aquests casos. El Rei, com és d'esperar, esperava amb esperançada espera l'arribada d'un nen, un digne i legítim hereu que, en cas d'estroncar-se els seus plans, el succeiria i perpetuaria l'hegemonia familiar. No cal dir que li nasqué una filla, aquesta vegada i la següent; i la següent també. El Rei consultà un d'aquests endevinaires que tenia al seu càrrec, un de renom, al voltant del sexe del proper dels seus plançons. «Serà baró», li assegurà. Nasqué, però, una nena de rialla alegre. El bon Rei s'omplí de

paciència i tornà a consultar l'endevinaire. «El proper cop, segur, serà baró». I, naturalment, s'equivocà. Així, quan el Rei, escèptic i al límit de les seves forces de contenció, tornà a visitar l'endevinaire, aquest li respongué no gaire convençut, i resant al cel perquè Déu, o qui fos, l'escoltés: «Pot estar ben segur que la propera vegada no li naixerà una filla». Aquest cop, a desgrat seu, l'endeví, amb aquesta nova fórmula improvisada, no s'equivocà pas: No li nasqué una filla, al Rei, sinó dues. Unes bessonetes la mar de ploramiques i estridents. El Rei, amb una fúria desbordada i sense fre, perdé les regnes del seny i la raó, tot dient: «El fat, aliat amb aquell milhomes de vident capsigrany, se'm rifa, m'estira de la barba i m'escup a la cara!». Tot seguit, féu tallar el cap a l'endeví. La seva dona, veient venir el pitjor, li suplicà de genolls, amarada encara de suor i afeblida pel part, que, fes el que li fes a ella, no toqués les seves filles. El Rei, encegat, agafà cada una de les bessones eixordadores pel peu, una a cada mà, i les llançà per la finestra cap al fossat, ignorant els crits desesperats de la seva mare. Quant a ella, tot i que el Rei Nabucodonosor li perdonà la vida, morí d'una febre terrible pocs dies després. Fou llavors quan el veritable caràcter del Rei, terrible i ambiciós, fongué amb l'escalfor de la seva força la hipocresia dels fingiments. A partir d'aquell moment, tots els súbdits el temeren, i no gosaven ni tan sols d'entorpir-li el pas amb salutacions i escarafalls empipadors, del tipus «Bon dia tingui, Majestat.», o «Quin bon dia que fa, oi Majestat?», o de més formals, com ara «La meva humil i indigna persona s'ajeu davant la seva majestuosa majestat, Majestat.» Tot això havia quedat enrere. És clar, els caps continuaven inclinant-se al seu pas, però ara ho feien no tan per admiració sincera com per la por de quedar estacades a la plaça. Les nits següents el Rei, tot sol al llit nupcial, no gaudí del seu habitual son reial, sinó que el pertorbaren malsons vius i esgarrifosos que el feien remoure's a dintre els llençols, el negaven de suor i el despertaven sobtadament, amb la visió esfereïdora dels seus crims terribles. La setena nit, el Rei tingué aquell somni que, de llavors en endavant, li rosegaria per sempre la consciència: *tot sol, vestit de negre, esquitxava amb el color del crim el blasó familiar amb les seves mans sangonoses, deixant-hi la penjada del seu pecat. El lleó ferotge del blasó es cargolava, tornant-se un escurçó engreixat, lasciú i sibilant, que, sortint de la imatge, s'enrinxolava al voltant del Rei, oprimint-li el coll. «Què has fet!», ressonava des de l'abisme. «Què has fet, fill meu!».* El Rei es tornà a casar i, anys més tard, tornà a casar-se. Quan, per alguna raó o una altra, les seves dones morien, les reciclava amb d'altres que s'afegien a la cua. Cap d'elles, però, li donà fills. A la fi, el Rei ho va entendre: no tindria mai un hereu. Les sospites li rondaven contínuament pel cap, les rumiava, les mastegava, les regurgitava i les tornava a mastegar. «Aquella veu...», es deia, «Redeu, aquella veu!». Ressentit amb el món, volcà completament tot el seu poder a la distracció del seu avorriment, satisfent els seus capricis, alimentant la seva vanitat i engreixant els seus vicis. Es féu construir un palau immens i costós, guarnit amb tota mena d'art luxós, a les entranyes d'una muntanya consagrada als déus, lluny del món, lluny d'aquell sol que li recremava la pell cansada.

Excavat directament a la terra, perfilant les seves parets amb columnes, ornaments i relleus de velles gestes i batalles, llegendes, déus i costums, pavimentat amb rajoles d'alabastre i marbre roig, folrat de delicades catifes pèrsiques i il·luminat pel foc de les llànties d'oli revestides d'or i plata.

Passaren anys i anys a centenars, a milers, i el Rei envellia però no moria. Les arrugues li solcaven el front, els cabells blancs i lànguids li queien sobre l'esquena encorbada i esprimatxada, la venerable barba platejada li arribava als peus i les seves ungles esgroguèides li seguien el pas. El seu alè pudent, que s'esmunyia per la seva boca desdentada, evocava olors d'ultratomba, però seguia igual de viu, igual de poderós, igual de temible, igualment aviciat, acaparant or i poder casant les seves filles amb rics prínceps i reis estrangers, consolidant el culte i la por retrets a ell gràcies a l'extraordinari misteri de la seva immortalitat. Així, tot seguia igual al Palau Sota la Muntanya, mentre que a l'exterior es succeïren els reis, les guerres, les revolucions; immensos imperis feien fallida i nous regnes sorgien de les seves cendres. En aquells temps, aparegué tota una nova classe d'homes. Homes de negoci, pragmàtics però cultes, amants de l'art i del saber, que es feien a la mar fins a terres llunyanes on adquirien tota mena de mercaderies exòtiques i vistoses, que portaven a altres llocs per vendre i bescanviar. Aprengueren, per la necessitat del seu ofici, llengües i costums diversos, eixamplant la seva ment amb cada nou contacte comercial. Aquests homes, els interessos dels quals eren aliens als de l'aristocràcia, constituïren petites ciutats-estat, autèntiques repúbliques amb un governant elegit segons els seus mèrits i qualitats, amb capacitat per redactar, esmenar i executar lleis. Una d'aquestes ciutats patia des de feia anys les conseqüències de l'hegemonia marítima del Rei Nabucodonosor, al voltant del qual corrien tota mena d'històries i rumors. L'elevat impost que exigia sobre múltiples punts d'importants rutes marítimes i canals de comerç ofegava irremeiablement la seva economia. Tant era així, que el consell, encapçalat pel dux de la ciutat, s'havia reunit amb assiduitat durant les darreres setmanes per tal de trobar una solució efectiva que els reconduís cap al camí de la prosperitat i el progrés. La solució final, basada en llargues i debatudes consideracions, fou la d'enviar un ambaixador, un home instruït i amb dots diplomàtics, que provés d'arribar amb el Rei a un acord beneficiós. L'home elegit fou Bassanio, d'una sòlida educació i d'àmplies capacitats demostrades. Realment, representava un veritable honor ser escollit per una missió tan capital, sobretot essent tan jove. No és d'estranyar, però, la seva elecció, perquè, tot i la seva edat, dominava ja una vintena d'idiomes i dialectes, incloent-hi el llatí i el grec. S'expressava amb adequació i eloqüència. Tenia un caràcter tolerant i conciliador. Posseïa un elevat sentit de la moral, compromès amb totes les seves causes. Era un home, doncs, pietós i caritatiu, entregat al servei de Déu i al seguiment dels seus preceptes. Carregat amb tot aquest feix de virtuts cristianes a l'esquena, Bassanio s'embarcà cap a l'aventura. I va ser certament una experiència única l'arribada a palau, al peu de la Muntanya, amb tot de caravanes nombroses i llarguíssimes que formiguejaven cap a la porta amb grans riqueses. Hi arribaven també altres

emissaris, ministres, cònsols i tota mena d'homes influents de tot arreu. Tots foren rebuts amb gran hospitalitat i grans mostres de goig i festeig. Era allò rutina a palau, la qual cosa ens pot donar una idea de la magnificència del poder del Rei. El sopar de recepció fou esplèndid: músics, ballarins, saltimbanquis, còmics, vi i menjar a dojo... De sobte, es feu el silenci, la música canvià i una ballarina d'extraordinària bellesa, de cabellera negra, inicià al bell mig de la sala immensa, plena a vessar d'estrangers i cortesans, la seva dansa. Un conjunt de flautes i timbals teixien un so rítmic, exòtic i suau; després, la seva força, amb un cop sobtat, es desbordava, convertint-se en una música de pas trepidant, embruixadora, enigmàtica, mentre la ballarina acompanyava el compàs en un ritual màgic i captivador. Els seus ràpids i graciosos moviments deixaven anar espurnes d'or i aromes encisadors. Qui era ella? De qui s'havia enamorat Bassanio sinó de la més jove de les filles del Rei, aquella per la qual sospirava el món sencer? Els primers dies a la cort, mentre esperava que el Rei el rebés, Bassanio s'interessà per la jove. Interrogava, de biaix, membres de la cort sobre ella: qui era, quin era el seu nom, quina era la seva condició i quins llocs de palau freqüentava. L'ànima li caigué als peus quan descobrí que era, ni més ni menys, que la set-cents cinquanta-sisena filla del Rei, destinada a un emir d'Orient. Malgrat això, durant les dues setmanes que s'allargà encara la seva estança, no aconseguí frenar el seu interès, que creixia amb cada trobada, amb cada esguard secret, que es convertí en ferm i boig amor quan tingué l'ocasió de parlar-hi. Com podia nàixer d'una manera tan precoç i improvisada un amor tan intens, tan punyent, tan desesperat, que es planyia per la por a perdre-la i es desfeia en sospirs i anhels? Bassanio coneixia el costum de la princesa de passejar, al capvespre, per les àmplies galeries que donaven a un lateral de la Muntanya, obrint el seu costat a l'exterior amb columnes esculpides a la pedra, esquitxades de la llum rogenca de la posta. Fingia, en aquelles ocasions, una trobada fortuïta, mentre ella, coneixedora dels boteruts sentiments que Bassanio inútilment provava d'amagar, li concedia llargues i íntimes converses. Portava ja vora un mes a palau sense que el Rei mostrés intencions serioses d'entrevistar-se amb ell. Bassanio, que només tenia pensaments per la princesa, s'acomodà a aquesta situació, que el permetia viure a la regalada com a hoste del Rei i conversar lliurement amb la seva enamorada. Tingué temps per adonar-se de l'ambivalent lligam entre la princesa i un peculiar membre de la cort, un home anomenat Tiberi, el qual, ja des de un bon començament, desagradà Bassanio. En veritat, Tiberi era d'aquells homes que semblaven deixar aflorar les taques del caràcter sobre la superfície palpable i visible de la seva pell. Era la mà esquerra del Rei, la qual cosa significa que s'ocupava de l'activitat més tèrbola i bruta de palau. Sovint, el Rei l'enviava a estranyes expedicions de les quals tornava amb tant misteri i secret com havia marxat. En el seu rostre greixós i suós es dibuixava la perversió i la destemprança de la seva naturalesa viperina. De fet, tota la relació que Bassanio observà entre Tiberi i la princesa, es limitava a les mirades esbiaixades i als breus comentaris que Tiberi li dirigia, carregats, però, d'insinuacions i familiaritat. L'hostilitat que

sentia per Tiberi anà en augment, degut a l'acidesa del seu caràcter, a la seva mala reputació i, sobretot, a les llibertats inacceptables que es prenia amb la princesa. No tingué temps, però, de capficar-s'hi gaire, perquè aviat s'anuncià l'arribada d'Orient del promès de la princesa. Bassanio, oblidant la seva missió, omplint-se de valor, proposà a la princesa esmunyir-se de palau amb ell, sota el soplug de la nit, abans de l'arribada d'aquell maoista intrús, per casar-s'hi tan bon punt arribessin a terres cristianes. Era una proposta desesperada que Bassanio, si no fos per l'encegament de l'amor, s'hagués recriminat severament per la seva ridícula: què tenia ell per oferir-li en comparació? Una pobresa itinerant i sense rumb. Potser, amb la seva preparació i la intel·ligència d'ambdós, aconseguirien una posició còmoda i estable. Però, com podia ell pretendre que la princesa escollís una possible i no garantida comoditat, en comptes d'una vida de riqueses i luxes assegurats? Es sorprengué molt, doncs, quan la princesa accedí, però, sota una única i indiscutible condició. «El meu pare -digué ella- quan, en temps antics i oblidats, concebí l'idea d'aquest palau, encarregà la seva construcció a l'arquitecte més famós de l'època, al qual, havent finit la feina, feu buidar les conques dels ulls i escapçar la llengua. He tingut temps per rumiar-hi a fons, i crec que el meu pare pretenia assegurar-se la preservació d'algun secret, ja que, més endavant, quan s'adonà de la temptativa que l'arquitecte feia per escriure, el va fer esquarterar. Estic segura que aquest secret té a veure amb el misteriós favor que la mort i la natura semblen concedir al meu pare, el Rei, i amb el seu amagatall. Si me'l portes, marxaré amb tu, i seré tota teva perquè em facis el que més et plagui». Bassanio no es féu pregar i començà la cerca d'immediat, escurant fins el darrer granet de sorra. El palau, però, que buidava la Muntanya fins al cim, i que penetrava encara fins a dins de la terra, a sota de les seves arrels, era un laberint interminable d'escalas, passadissos, portes i sales. Pis amunt, pis avall, Bassanio escorcollava fins a la darrera cantonada, aventurant-se a zones desconegudes de les quals, moltes vegades, no sortia sinó pagant amb suor i resos. Passava dia rere dia, i Bassanio no havia descobert encara res de res. Decidí llavors ampliar les seves investigacions a la nit, durant hores restringides, per guanyar prou temps. Així, Bassanio, transgredint el toc de queda, instaurat pel Rei per evitar escàndols i conjures, sortí de l'habitació amb el propòsit de refer el camí inconclús que havia traçat el dia anterior. Travessà en silenci el passadís, tombà a la dreta, després a l'esquerra, pujà, baixà, retrocedí, tornà a avançar i s'embolicà. S'havia tornat a perdre. De cop i volta, sentí el soroll de sentinelles que, tot fent la ronda, es dirigien cap allà on ell s'havia entaforat, sense possibilitat de sortida. Desesperat, s'amagà rere un tapís polsós sabent que era probable que, si no hi havia la intervenció de Déu, descobririen el bony que hi perfilava el seu cos. Per sort, rere el tapís es trobà cara a cara amb una obertura a la paret que conduïa a una recargola escala. Bassanio, no solament alleugerit, sinó excitat per la possibilitat d'haver trobat el que amb tant d'esforç i anhel havia buscat, pujà l'estreta i fosca escala, que conduïa a un passadís sòbriament il·luminat. Bassanio s'aturà davant la porta que, solitària, s'alçava al final del corredor. Amb el cor

en un puny, féu el gest d'obrir-la, aturant-se immediatament en sentir veus a l'altra banda. «...Sí, això mateix, quan jo alci la copa així... Que ho veus? Quan alci la copa així, tu i els teus assassins us aixecareu...», «Ens aixecarem», «...Us aixecareu i...». La porta s'obrí de cop, amagant Bassanio entre el batent i la paret. Tiberi acompanyava un altre individu cap a les escales i Bassanio, horroritzat, veient-se novament atrapat, literalment, entre l'espasa i la paret, s'escolà a dintre de l'habitació de Tiberi. «Una conjura!», es digué mentre buscava un amagatall improvisat, «Una conjurà per matar el Rei!». Com una successió de miracles, Bassanio trobà una altra porta secreta rere unes cortines, baixant tot seguit pel bast i estret passadís excavat amb rudesia. Alleugerit, Bassanio albirà la sortida d'aquell cau de rates. Però el que sentí just abans d'arribar a l'obertura, protegida també rere uns cortinatges, el deixà ben glaçat: «Tiberi? Ets tu, Tiberi?», deia la veu de la princesa. El que va passar després, tots ens ho podem imaginar: la princesa, sorpresa de veure Bassanio, deixà anar un esgarip tan potent i agut com involuntari, el qual alertà de seguida els guàrdies que, un cop arribaren, s'afanyaren a endur-se pres Bassanio. Condemnat a mort per, segons el testimoni de la guàrdia, introduir-se per la força a l'alcova de la princesa amb fosques i violentes intencions, Bassanio es turmentava sota el foscam d'una cel·la. La seva ànima havia quedat esquinçada en dos i, morta, era pressa del desengany i el ressentiment, que la rossegaven com feres salvatges. Tan se li'n donava viure o morir. Estava condemnat a mort? «Doncs, au, vingal!», es deia, «No fem esperar el botxí!». Llavors ho recordà: «Ostres, l'assassinat del Rei! Algotzir, Algotzir! Doneu l'avís! Demà mataran al Rei!». «Vinga, vinga», li contestà, «Empesca-te'n una de millor!». «Li dic que sí!», insistí Bassanio, «Demà, durant el sopar, Tiberi donarà el senyal i els seus assassins armats s'abalançaran sobre el Rei. Doneu l'avís! Els guardes responsables del Rei hauran estat subornats i estarà desprotegit. Doneu l'avís us dic! Que hi teniu a perdre?». La insistència de Bassanio va convèncer l'algotzir. Els guardes responsables de vetllar el sopar foren interrogats i, sota amenaça de tortura, admeteren l'existència del complot. El Rei era prou intel·ligent com per malfiar-se de les confessions extretes del xantatge i la tortura, per la qual cosa decidí, tot conservant els guàrdies previstos, amagar d'altres disfressats entre els comensals, els quals actuarien contra els conjuradors en el moment en què delatessin les seves intencions. Tal i com va preveure Bassanio, al senyal de Tiberi, saltaren contra el Rei. L'atemptat fou ràpidament frustrat pels homes del Rei, que van fer pres Tiberi i els seus còmplices. Bassanio, en compensació, fou alliberat, sota la condició de no tornar a trepitjar les terres del Rei sota pena de mort. Demanà aquest veure la princesa per darrera vegada, a la qual cosa es negaren en rodó. Bassanio, arrossegant el pes de la seva ànima morta, es preguntava què seria d'ell, prescrit, en el fracàs i martiritzat pel record. Amb el temps, però, recuperà la felicitat, es casà i cultivà l'amor cap a la seva dona i els seus fills. Mes, postrat al llit, al llindar de la mort, després d'una vellesa reposada i joiosa, abans d'exhaurir el darrer sospir, regalà el seu darrer pensament a la filla del Rei sota la Muntanya i a la seva dansa.